

Het verhaal van... Doetinchem bovenbouw

Colofon

'Het Verhaal van...' is tot stand gekomen met ondersteuning van het Gebiedgericht Cultuurbeleid Achterhoek, een samenwerkingsverband van de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en provincie Gelderland. Gebiedsgericht Cultuurbeleid Achterhoek wordt uitgevoerd door Kunst en Cultuur Gelderland (KCG) met als doel cultureel beleid te versterken door bovenlokale projecten op het gebied van kunst, cultuur en cultureel erfgoed te initiëren en samenwerking in het culturele veld te bevorderen. Voor meer informatie kunt u terecht bij regiocoördinator Johan Godschalk, KCG, www.kcg.nl of 026 351 90 29.

Gebiedsgericht Cultuurbeleid

Achterhoek

Omslag

Bob Lindner

Redactie

Désirée Papare

EDU-ART
Zeelandsingel 40
6845 BH Arnhem
Postbus 30100
6803 AC Arnhem
telefoon 026 400 19 00
fax 026 400 19 99
e-mail info@edu-art.eu
website www.edu-art.eu

© 2008 EDU-ART

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Inhoud

Inleiding		3
Inhoud		5
De bovenbouw		9
Les 1:	inleiding	11
Les 2:	museumbezoek	13
Les 3:	het verhaal van het openbaar vervoer in Gelderland	15
Les 4:	het verhaal van de reis door Nederland	17
Les 5:	het verhaal van het voertuig van de toekomst	19
Les 6:	kunstzinnige les: muziek, dans en fotografie	21
Les 7:	presentatie en afsluiting	29
bijlagen		
	1 Projectvarianten	31
	2 Kerndoelen	33
	3 De tien tijdvakken van de Rooy	35
	4 Leerstijlen van Kolb	33
	5 Achtergrondinformatie over het thema en de hoofdpersonen	39
	6 het verhaal van het openbaar vervoer in Gelderland	41
	7 reisplanner	43
	8 folder superbuis (TUD Eft)	45
extra	finaleliedje	47

Inleiding

Aanleiding

Het project 'Het verhaal van...' is een cultuureducatief erfgoed project voor basisscholen in de Achterhoek. Het project is tot stand gekomen in het kader van Gebiedsgericht Cultuurbeleid Achterhoek.

'Het verhaal van...' geeft leerlingen inzicht in een aspect van de lokale geschiedenis. Het is een project dat vraag en aanbod samenbrengt: scholen hebben behoefte aan projecten waarmee leerlingen leren over de lokale geschiedenis. De lokale erfgoedinstellingen zoals musea zoeken naar mogelijkheden om het onderwijs te bereiken.

Voor 'Het verhaal van...' is een regionaal projectstramien ontwikkeld. Dit stramien wordt per gemeente aangevuld met componenten die ingaan op de lokale geschiedenis. Eind 2008 zullen er in totaal 16 lokale varianten van 'Het verhaal van...' ontwikkeld zijn. Een overzicht van de 16 projecten vindt u in bijlage 1.

Betrokkenen

Instellingen die meewerken aan de totstandkoming van dit project zijn:

- Bibliotheken Achterhoek
- Boogie Woogie
- EDU-ART
- Gelders Archief
- Gelders Erfgoed
- Kunst en Cultuur Gelderland
- Regionaal archief Achterhoek
- Staring Instituut.

In bijlage 1 vindt u een overzicht van de erfgoedinstellingen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van dit project.

Inhoud

Doelgroep

Het project richt zich op basisschoolleerlingen van groep 1 tot en met 8 in de acht gemeenten van de Achterhoek.

Afgeleide doelgroepen zijn: leerkrachten, ouders/familie, musea, archieven, bibliotheken en monumenten.

Het project is gesplitst in drie niveaus:

- Onderbouw (groep 1 tot en met 4)
- Middenbouw (groep 5 en 6)
- Bovenbouw (groep 7 en 8)

Groep 4 is ingedeeld bij de onderbouw. Scholen kunnen er echter voor kiezen groep 4 het programma van de middenbouw te laten volgen.

Doelstellingen

Doelstellingen van het project zijn:

- De leerlingen worden zich bewust van de geschiedenis van hun eigen woonplaats.
- Burgerschap:
 1. De leerlingen voelen zich positief betrokken bij hun woonplaats.
 2. De leerlingen zijn zich bewust van de doorgaande lijn verleden, heden, toekomst.

Uitgangspunten

Duur

Het uitvoeren van het project zal drie tot vijf dagen in beslag nemen. Verschillende onderdelen van het project zijn facultatief in te vullen.

Kerdoelen, tijdvakken en canonvensters

Binnen 'Het verhaal van ...' wordt er aan verschillende kerndoelen gewerkt. Een toelichting bij deze kerndoelen is te vinden in bijlage 2. De belangrijkste kerndoelen die in 'Het verhaal van ...' aan de orde komen zijn:

Oriëntatie op jezelf en de wereld, domein Tijd:

- Kerndoel 51: De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.
- Kerndoel 52: De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van de tijdvakken. Iedere variant van 'Het verhaal van ...' zal aansluiten bij één van de tijdvakken.
- Kunstzinnige oriëntatie:
- Kerndoel 56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van het cultureel erfgoed.

Voor geschiedenismethoden zijn, zowel voor het basis- als voortgezet onderwijs, de 'tien tijdvakken van de commissie de Rooy' belangrijk. Het project 'Het verhaal van ...' geeft een lokale invulling aan de tien tijdvakken. Iedere lokale variant sluit aan op één van de tijdvakken.

Deze variant sluit aan op het tijdvak 'De tijd van Burgers en stoommachines'. Voor een toelichting bij deze tijdvakken, zie bijlage 3.

De culturele canon is het geheel van belangrijke personen, teksten, kunstwerken, voorwerpen, verschijnselen en processen die samen laten zien hoe Nederland zich ontwikkeld heeft tot het land waarin we nu leven. Per september 2009 wordt de canon in de kerndoelen van basisonderwijs en 'nieuwe onderbouw' voortgezet onderwijs opgenomen.

Deze variant van 'Het verhaal van ...' geeft een lokale invulling aan de canonvensters:

- De eerste spoorlijn

Voor meer informatie en een overzicht van de canonvensters, zie www.entoen.nu.

Thema

Om het regionale stramien in te vullen wordt per plaats een thema bepaald. Dit thema is kenmerkend voor de historie van de plaats. De thema's zijn in overleg met een plaatselijk museum en/of historische vereniging vastgesteld.

Het thema van deze variant is: Openbaar vervoer. Een overzicht van de thema's per plaats vindt u in bijlage 1.

Hoofdpersoon

Bij ieder thema wordt een hoofdpersoon gekozen. Dit om het thema te personifiëren zodat leerlingen zich makkelijker in het thema en de tijd kunnen verplaatsen.

De hoofdpersoon in deze variant is Cor Ooijevaar, de oprichter van het Openbaar Vervoermuseum in Doetinchem. In bijlage 5 vindt u achtergrondinformatie over de hoofdpersoon en het thema.

Voorwerpen en documenten

In de leskisten zitten voorwerpen die met de hoofdpersoon of het thema te maken hebben. De voorwerpen vormen een hulpmiddel bij het schetsen van het beeld van de tijdvak horend bij het project.

Kunstzinnige les

Een kunstzinnige les maakt onderdeel uit van de verwerking. Deze verwerkingsles wordt ontwikkeld in samenwerking met Boogie Woogie en richt zich op leerlingen van de midden- en bovenbouw.

Leerstijlen van Kolb

Bij het ontwikkelen van dit project is rekening gehouden met de vier leerstijlen van Kolb. Deze vier leerstijlen zijn:

- Dromer
- Denker
- Beslisser
- Doener

Voor meer informatie over de leerstijlen van Kolb, zie bijlage 4.

Onderbouw en middenbouw

Het project 'Het verhaal van ...' wordt zoals gezegd opgedeeld in drie niveau's: onder-, midden- en bovenbouw. Om een beeld te krijgen van het totale project worden de programma's voor de onder- en middenbouw hieronder kort toegelicht.

TIP: Diverse voorwerpen historische bronnen maken onderdeel uit van het onder- en middenbouw project. Misschien ziet u een mogelijkheid deze voorwerpen en bronnen te gebruiken voor een les in de bovenbouw.

Binnen het programma voor de onderbouw staan een foto/afbeelding van de hoofdpersoon en drie voorwerpen uit het museum centraal.

Allereerst maken de leerlingen kennis met de hoofdpersoon door middel van een foto of afbeelding. Vervolgens komen de drie voorwerpen één voor één aan bod. Ieder voorwerp wordt bekeken en besproken. Bij ieder voorwerp horen verschillende activiteiten. Als alle voorwerpen uit de leskist aan bod zijn gekomen, mogen de leerlingen zelf een type voorwerp meebrengen naar school.

In schema ziet het programma voor de onderbouw er als volgt uit:

- Les 1 Een koffer van een conducteur met spullen
- Les 2 Een afbeelding van een conducteur
- Les 3 Voorwerpen 1: Kniptang en fluitje van een conducteur
- Les 4 Voorwerp 2: Seinbord: rood en groen signaal
- Les 5 Voorwerp 3: Stationsklok
- Les 6 Voorwerpen van de leerlingen
- Les 7 Kunstzinnige les
- Les 8 Presentatie en afsluiting

Qua opbouw lijkt het programma voor de middenbouw sterk op dat voor de bovenbouw. Beide programma's bestaan uit een inleiding, de kern, de verwerking en de afsluiting.

De inleiding staat in het teken van kennismaken met de hoofdpersoon en het thema.

De kern van het project speelt zich buiten de school af. De leerlingen van de middenbouw bezoeken het museum.

Terug op school gaan de leerlingen aan de slag met de verwerking. Deze bestaat uit vier lessen: het verhaal van de hoofdpersoon, het verhaal van het thema en het verhaal van de plaats en een kunstzinnige les.

Het project wordt afgesloten met een presentatie.

In schema ziet het programma voor de middenbouw er als volgt uit:

- Les 1 Inleiding van het project
- Les 2 Het verhaal van de verzameling
- Les 3 Het verhaal van de verzameling van Cor Ooijevaar
- Les 4 Museumbezoek
- Les 5 Het verhaal van de reis door Doetinchem
- Les 6 Kunstzinnige les
- Les 7 Presentatie

De bovenbouw

Inhoud van de leskist

Het museum zorgt voor één leskist met inhoud. In de kist vindt u een inhoudslijst. Controleer deze voor u met het project begint. Zorg ervoor dat, wanneer het project is afgerond, alle voorwerpen zich weer in de kist bevinden.

De inhoud van de lessen

In schema ziet het programma voor de bovenbouw er als volgt uit:

Inleiding	Les 1	Inleiding van het project
Kern	Les 2	Museumbezoek
Verwerking	Les 3	Het verhaal van het openbaar vervoer in Gelderland
	Les 4	Het verhaal van de reis door Nederland
	Les 5	Het verhaal van het voertuig van de toekomst
	Les 6	Kunstzinnige les
Afsluiting	Les 7	Presentatie

Les 1: inleiding

Doel

- introductie van Cor Ooijevaar
- introductie van de tijd van Cor Ooijevaar
- introductie van het thema: openbaar vervoer
- oproepen van vragen over Cor Ooijevaar en openbaar vervoer
- voorbereiden op het museumbezoek

Benodigdheden uit de leskist

- de leskist met inhoud
- afbeelding 1 – Cor Ooijevaar

Voorbereiding

Zoek voorafgaand aan les 1 het tijdvak 'de tijd van Burgers en Stoommachines' op in uw geschiedenismethode. Lees de informatie over het tijdvak goed door.

- Lees bijlage 5 (achtergrondinformatie over Cor Ooijevaar en openbaar vervoer) goed door.
- Zorg ervoor dat alle benodigdheden voorafgaand aan de les aanwezig zijn.

Duur

30 minuten

Activiteit 1

Introductie van het project.

Vertel de leerlingen dat ze de komende dagen zullen werken aan een project. De titel van dit project is 'Het verhaal van Doetinchem'. Vraag de leerlingen of zij denken waar dat verhaal over gaat. Wat hebben de leerlingen voor bijzondere dingen meegemaakt in Doetinchem? Kennen ze verhalen van hun ouders of grootouders?

Laat de leerlingen brainstormen over Doetinchem: wat maakt Doetinchem bijzonder, wat is er vroeger in Doetinchem gebeurd, wonen er beroemde mensen in Doetinchem, en dergelijke.

Tip: In de leskist bevinden zich enkele voorwerpen die in de onderbouw worden gebruikt. Deze voorwerpen hebben een relatie met Cor Ooijevaar en het openbaar vervoer. Deze voorwerpen kunnen wellicht een bijdrage leveren aan de inleiding van het project.

Activiteit 2

Klassikaal

Bespreek de volgende onderwerpen met de leerlingen:

- Laat de afbeelding van Cor Ooijevaar aan de leerlingen zien. Herkennen zij hem? Als de leerlingen Cor Ooijevaar niet herkennen, vertelt u hen zijn naam. Kan één van de leerlingen iets over Cor Ooijevaar vertellen? Zo niet, ga verder met het volgende punt. De leerlingen zullen tijdens het project leren wie Cor Ooijevaar is.
- Tijdvak: over welke tijd gaat dit project? Bespreek het tijdvak 'de tijd van Burgers en Stoommachines' met de leerlingen. Wat weten ze over het tijdvak?
- Thema: welk thema wordt besproken? Wat betekent openbaar vervoer? Schrijf het thema midden op het schoolbord. Vraag de leerlingen waar het thema hen aan doet denken. Schrijf de termen die de leerlingen noemen rondom het thema.

Activiteit 3

Klassikaal

Bespreek het volgende met de leerlingen.

Wie weet wat een museum is? Een museum is een verzameling van mooie of belangrijke voorwerpen. In het museum worden deze voorwerpen tentoongesteld zodat iedereen ze kan komen bekijken.

Wie is wel eens in een museum geweest? Welk museum was dat? Wat heb je daar gezien?

We gaan naar het Openbaar Vervoer Museum. Dit is een museum over openbaar vervoer. Misschien kunnen de leerlingen in het museum iets te weten komen over Cor Ooijevaar en het openbaar vervoer?

Les 2: museumbezoek

Doel

- De leerlingen leren kijken naar oude voorwerpen
- De leerlingen verzamelen informatie over Cor Ooijevaar, het openbaar vervoer en Doetinchem.

Benodigdheden

Het museum zorgt voor de benodigdheden.

Duur

Anderhalf uur (exclusief de reis naar het museum)

Les 3 Het verhaal van het openbaar vervoer in Gelderland

Doel

- De leerlingen maken kennis met een periode uit de historie van hun woonplaats.
- De leerlingen verdiepen zich in de ontwikkeling van openbaar vervoer in Gelderland, ze maken kennis met de GTM en de invloed van de industrialisatie.

Werkvorm

De leerlingen maken een werkblad over het openbaar vervoer en tekenen het beroep dat ze het liefst zouden uitvoeren als ze hadden gewerkt bij de GTM.

Benodigheden

- Kopieën werkblad Het verhaal van het openbaar vervoer – bijlage 6
- Tekenpapier
- Schrijfpapier
- Potloden
- Als het mogelijk is: voorwerpen die horen bij het openbaar vervoer: pet, spiegelei, plaatsbewijs, dienstregeling.

Voorbereiding

Zorg ervoor dat alle benodigheden voorafgaand aan de les aanwezig zijn.

Duur

60 minuten

Inleiding

De leerkracht bespreekt met de leerlingen wat ze weten over openbaar vervoer. Wat zijn de voordelen en nadelen van het reizen met het openbaar vervoer. Voor wie is het openbaar vervoer bedoeld? Reizen ze zelf wel eens met het openbaar vervoer? Wat is allemaal openbaar vervoer?

Kern

De leerlingen maken het werkblad over openbaar vervoer. Daarna maken ze een tekening van het beroep dat zij binnen deze sector zouden willen doen. Ook schrijven ze hun motivatie op. De tekening en de tekst plakken ze bij elkaar op papier.

Afsluiting

De leerlingen bespreken de les en de werkstukken.

Les 4 Het verhaal van de reis door Nederland

Doel

- De leerlingen maken kennis met een periode uit de historie van hun woonplaats.
- De leerlingen verdiepen zich in het openbaar vervoer door zelf een reis te plannen.

Werkvorm

De leerlingen stippelen via het internet een reis uit door Nederland.

Benodigdheden

- Internetverbinding
- Werkblad 2: de reisplanner - bijlage 7.

Voorbereiding

Zorg ervoor dat alle benodigdheden voorafgaand aan de les aanwezig zijn.

Duur

30 minuten

Inleiding

De leerkracht bespreekt met de leerlingen de ervaringen van het reizen. Moesten ze overstappen? Moesten ze lang wachten op de volgende trein/bus. Waar gingen ze naartoe? Duurde de reis lang?

Kern

De leerlingen gaan in tweetallen een reis uit stippelen door Nederland. Op het werkblad schrijven ze op hoe laat ze vertrekken, waar ze overstappen, hoe lang de reis duurt. Ze gebruiken de internetsite: <http://www.ns.nl/reisplanner-v2/index.shtml?language=nl>

Afsluiting

De leerlingen bespreken met elkaar de route en vergelijken met elkaar of ze dezelfde antwoorden hebben.

Les 5 Het verhaal van het voertuig van de toekomst

Doel

- De leerlingen maken kennis met een periode uit de historie van hun woonplaats.
- De leerlingen verdiepen zich in het openbaar vervoer.

Werkvorm

De leerlingen ontwerpen het openbare vervoersmiddel van de toekomst

Benodigdheden

- karton
- lijm / scharen/ linialen/
- verf
- potloden
- als voorbeeld kan dienen de door de TU Delft ontwikkelde 'Superbus' (folder in bijlage 8)

Voorbereiding

Zorg ervoor dat alle benodigdheden voorafgaand aan de les aanwezig zijn.

Duur

90 minuten

Inleiding

In de 19 e eeuw was de Achterhoek gezegend met de ontwikkelingen van het openbaar vervoer. Door die ontwikkeling waren meer mensen mobiel, een grotere afstand tussen het woon en werk werd mogelijk. De trein kon meer goederen vervoeren in kortere tijd. Inmiddels heeft bijna iedereen vanaf 18 jaar een eigen auto en is het openbaar vervoer voor steeds minder mensen de eerste keus. De eisen die mensen stellen aan het openbaar vervoer zijn veel groter geworden.

De leerkracht bespreekt met de klas de na- en voordelen van reizen met het openbaar vervoer. (nadelen: niet flexibel, je moet eerste na een station reizen, je zit met 'vreemden' in een overvolle trein/bus, er zijn onverwachte vertragingen, et cetera. Voordelen: milieuvriendelijk, een ontmoetingplek, je kunt lezen, huiswerk maken, bellen in de bus of trein, goedkoper dan een auto, voorkomt files en je bent snel op de bestemming, je hoeft geen parkeerplek in te nemen, et cetera),

Om het openbaar vervoer aantrekkelijker te maken, bedenken mensen van alles. De TU in Delft heeft de "superbus" bedacht. Deze bus haalt je op van huis, en rijdt via een 'superbaan' met hoge snelheid naar je bestemming. De leerkracht vraagt aan de leerlingen waar voor hen het ideale openbare vervoersmiddel aan moet voldoen. Moet het over een weg? Rails? Kan het ook via de lucht? Of via water? Hoe zit het met het milieu? Kan het schoner dan nu?

Kern

De leerlingen ontwerpen het openbaar vervoersmiddel van de toekomst. In hun ontwerp geven ze antwoord op vragen als: Brandstof? Plek aan hoeveel mensen? Waar komt het vervoersmiddel?

Afsluiting

De leerlingen laten aan elkaar hun werkstuk zien en vertellen erover.

Les 6: kunstzinnige les: muziek, dans en fotografie

Muziek: ritme

Oefening 1

Tel langzaam tot vier.

Herhaal en tel rustig steeds zonder stoppen door en ga onderdelen toevoegen. De leerlingen doen mee.

Oefening 2

Elke keer als de 1 voorbij komt stamp je met je voet.

De leerlingen volgen: stampen eveneens met hun voet.

Vervolgens klap je bij elke 2 ook nog een keer in je handen.

De leerlingen volgen: klappen bij iedere 2 in hun handen.

1	2	3	4	1	2	3	4
stamp	klap			stamp	klap		

Oefening 3

We maken het wat ingewikkelder.

De stamp op de 1 blijft.

Op 2 geven we twee klappen (die moeten dus twee keer zo snel dan bij de eerste oefening).

Op 4 zeggen we tsss.

1	2	3	4	1	2	3	4
stamp	klap, klap		tsss	stamp	klap, klap		tsss

Oefening 4

Verdeel de klas in twee groepen

De ene groep doet oefening drie en de andere groep doet het volgende:

Op de 1 wordt gestampt.

Op de 3 knippen met de vingers.

1	2	3	4	1	2	3	4
stamp		knip		stamp		knip	

Oefening 5

Bedenk zelf variaties.

Gebruik hierbij slaan op de benen met je handen, in je handen wrijven enzovoort.

Pas hierbij op: een stamp op de eerste tel geeft de beat, haal je die weg moet er een ander accent komen op die tel. Je kunt het moeilijk maken door juist dat accent te vermijden maar dan is de beat weg en wordt het snel chaotisch.

Oefening 6

Een rapritme.

Op de 1e tel twee snelle geluiden namelijk doekdoek, op de 2 tsss, op de 3 doekdoek, op de vier tsss.

1	2	3	4	1	2	3	4
doekdoek	tsss	doekdoek	tsss	doekdoek	tsss	doekdoek	tsss

Oefening 7

Maak een rap!

Dat betekent dat elk zinnetje moet passen in de bovenstaande oefeningen.

voorbeeld

Mijn zusje is vervelend, ze doet het telkens weer
Ze speelt weer met m'n gameboy, en ik wil deze keer
Ze kan best wel eens lief zijn, maar nu dus even niet
Dus pak ik nu mijn gameboy, en zie haar even niet

1	2	3	4	1	2	3	4
Mijn zusje	is ver	velend	ze doet het	telkens	weer		
Ze speelt weer	met m'n gameboy,	en ik wil	deze	keer			
Ze kan best	wel eens	lief zijn,	maar nu dus	even	niet		
Dus pak ik	nu mijn	gameboy,	en zie haar	even	niet		

Pas op, we beginnen met een opmaat!

Dat wil zeggen dat het eerste woordje van elk zinnetje niet op de 1 begint maar daarvoor!!!!

Het geheim zit in het aantal lettergrepen.

Zeven in de eerste zin en zes in de tweede.

Het mag rijmen, daardoor loopt het lekkerder maar is niet echt noodzakelijk.

Verder is het belangrijk om precies de juiste woorden op de goede tel uit te spreken. Vooral het woord op de eerste tel, de beat, is belangrijk. (dus in deze rap het tweede woord!)

Verdeel de klas in groepen van drie of vier leerlingen en laat elke groep een eigen rap maken.

Leuk is als de leerkracht op de eigen situatie al een rap heeft voorbereid. Dit zal de leerlingen beslist stimuleren.

Oefening 8

Verdeel de klas in groepen van 4 of 5 leerlingen.

Elke groep maakt zijn eigen rap van vier regels. De rap gaat over leefwijze van de mensen, ridders en Derck van Lintelo.

voorbeeld:

- 1 Welke gewassen die je kunt eten worden er verbouwd? Welke dieren zijn er voor de slacht? Wat gebruik je van deze eigen verbouwde producten voor een feest?
- 2 Welke kleren worden er gedragen door de gewone mensen (bedienden en boeren) en welke kleren door de edelen?
- 3 Welke leuke dingen kun je doen op het kasteel als kind van een edelman en als kind van een bediende. Vind je dat deze kinderen ook samen kunnen spelen? Waarom?
- 4 Waaraan kun je horen of iemand uit een stad of een dorp komt? Ken je wat voorbeelden? Kun je woorden vinden die hetzelfde betekenen maar heel anders klinken?
- 5 Welke onderdelen heeft een harnas? Waarom draagt een ridder een harnas, is het niet vele beter om goed te leren vechten dan zo gehinderd te worden door een harnas?
- 6 Welke gebeurtenis(sen) zijn aanleiding voor een feest op het kasteel?

Zet alle raps achter elkaar en laat ze uitvoeren, elke groep doet z'n eigen rap.

Voeg daaronder de ritme's.

Varieer met de ritmes, probeer ook met papier, plastic, handen, pen, potlood en liniaal allerlei enge geluiden te bedenken en allerlei vrolijke geluiden.

Leerlingen kunnen de geluiden steeds achter elkaar laten klinken om een steeds terugkerende cadans te maken.

voorbeeld:

Leerling één op de 1 twee latten tegen elkaar slaan (een deur gaat hard dicht).

Leerling twee op de 2 een hard sisss geluid (we moeten stil zijn er komt iemand aan).

Leerling drie op de 3 geritsel van papier (er sluipt iemand door de gang).

Leerling vier op de 4 ploggeluid door vinger in de mond (het is je vader maar met een bierflesje) en terug naar het eerste geluid.

1	2	3	4	1	2	enzovoort
klap	sisss	ritsel	plok	klap	sisss	ritsel

Kies de beste rap uit, dit wordt het refrein. Nu (en straks op de eindpresentatie) alle raps na elkaar met steeds de winnende rap ertussen. Zet daar weer ritmes onder en oefen net zo lang tot het goed gaat 'lopen'.

Bij de eindpresentatie gaat de winnende rap op een spandoek/groot bord en kan de hele school 'mee-rappen' met het refrein.

Muziek: Instrumenten gebruiken

voorbereiding

Verzamel grote en kleine flessen.

Kleine bierflessen en grote frisflessen. Maak de flessen wel even schoon van binnen dat blaast wat lekkerder. Bij de apotheek hebben ze flessen van 10, 20 en 30 ml. Als je daaraan kunt komen is het nog leuker.

Opdracht 1

Zet je onderlip tegen de fles aan, (het plekje waar je lip overgaat in je kin tegen de rand van de fles) blaas er overheen dus niet er in! Vaak genoeg zijn er vaders die zo blazen op hun bierfles. Elke fles heeft een andere toon.

Opdracht 2

Wil je nog meer variaties in toonhoogte dan kun je de flessen deels vullen met water.

Je kunt zo proberen een toonladder te maken. (do, re, mi, fa, so, la, ti, do).

Dit is erg lastig maar door mee te zingen kun je horen of het veel afwijkt (de leerkracht moet dit goed begeleiden).

Helemaal precies is niet belangrijk voor groep 5 en 6 als er maar duidelijke verschillen zijn.

Vraag wat gebeurt er met de toonhoogte als de fles meer wordt gevuld?

Opdracht 3

Bij het eroverheen blazen kun je een melodie maken door allemaal achter elkaar te blazen op de verschillende flessen. Belangrijk is om goed een volgorde af te spreken wie wanneer blaast, hoe lang of kort, tegelijk of misschien pas na een pauze.

Opdracht 4

Bij het gebruik van grote glazen flessen kun je ook (voorzichtig) tegen aan slaan met een pollepel en dan hoor je ook duidelijk toonhoogte verschil.

Wijs een dirigent aan.

Opdracht 5

Maak op een A4 weer voor elke fles (toonhoogte) een symbool.

Plaats deze weer op de gewenste volgorde achter elkaar en kopieer het symbool dat vaker nodig is.

Gebruik weer de punten, strepen en golfjes.

Voer samen het muziekstuk uit.

Opdracht 6

Luister goed welke tonen goed tegelijk kunnen klinken en welke niet.

Gebruik beide samenklanken, goed samenklinkend en slecht samenklinkend, voor de compositie.

Opdracht 7

Maak samen een stuk dat heel vrolijk klinkt en daarna een muziekstuk dat heel droevig klinkt.

Opdracht 8

Combineer met de ritme elementen van de ritme opdrachten voor de bovenbouw

Al deze composities kunnen gebruikt worden voor de eindpresentatie.

Opdracht 9

Begeleidt met de flessen de zelf gemaakte rap.

Als slot van de eindpresentatie kunnen al deze geluiden worden samengesmeed tot één geheel.

Dans: modeshow (met behulp van verschillende (oude/restanten) lappen stof)

Opdracht 1

Vraag de leerlingen een lap stof van thuis mee te nemen voor gebruik.

Opdracht 2

Maak een kledingstuk voor iemand die in het openbaar vervoer werkt. Bedenk voor welke medewerker je een kledingstuk maakt: de conducteur van de trein, de machinist, de buschauffeur, de loketmedewerker enzovoorts.

Maak een kledingstuk door knippen, scheuren en vastnieten.

Opdracht 3

Bedenk bij het kledingstuk wat je hebt gemaakt een passend loopje (gek, deftig, slungelig, dansend, springend, sluipend, als een soldaat, als een hardloper, dribbelend, als een zeehond, als een olifant enzovoort).

Opdracht 4

Neem van thuis een cd mee met muziek die je leuk vindt.

Opdracht 5

Heb je langzame of snelle, droevige of vrolijke, muziek voor de winter of juist muziek voor de zomer meegebracht?

In de klas kun je de antwoorden van de vorige vraag vergelijken met de muziek van je klasgenoten en hun antwoorden. Wat valt je op?

Opdracht 6

Er worden een aantal muziekjes uitgezocht met tegengesteld karakter.

Misschien kan de leerkracht ook een aantal muziekjes zoeken met verschillend karakter (middel-eeuws, chinees, hiphop, klassiek, opera).

Opdracht 7

De leerlingen lopen op deze muziekjes. Laat ze de verschillende tempi voelen.

Oefeningen:

3 passen lopen 1x klappen en dan steeds herhalen.

2 passen lopen 2x klappen en herhalen, daarna 1 pas lopen 3x klappen.

Dan achter elkaar:

3 passen lopen 1x klap

2 passen lopen 2x klappen

1 pas lopen 3x klappen, herhalen.

Stilstaan als de muziek stopt.

Opdracht 8

Organiseer voor de presentatie een modeshow.

Iedere leerling trekt zijn eigen creatie aan, oefent het bijpassende loopje en loopt op zijn eigen muziek op de 'catwalk'.

Fotografie

Maak een routebeschrijving (*wandelroute, speurtocht*)

In deze opdracht gaan we met zelfgemaakte foto's een (wandel-)routebeschrijving maken. We maken een boekje waarmee anderen dezelfde wandelroute kunnen volgen als die jij gelopen hebt door naar jouw zelfgemaakte foto's te kijken! Het spreekt vanzelf dat je hiervoor wel een (digitale) camera moet kunnen gebruiken! Het gaat zo:

Eerst bedenk je een plek waar je vanaf je school naar toe zou willen lopen. Een bijzondere plek in je dorp. Een oude fabriek bijvoorbeeld. Dan bedenk je, hoe je er naartoe zou willen lopen. Als je eenmaal je keuze hebt gemaakt ga je aan de slag! Het is eigenlijk heel simpel. Door telkens een foto te maken van waar je loopt laat je zien welke weg je genomen hebt! De eerste foto maak je vanaf het vertrekpunt, de school. Je neemt de foto in de richting van waar je van plan bent naar toe te lopen. Dan ga je wandelen en maak je iedere keer een foto als je van richting verandert. Als je de hoek om gaat, naar links of naar rechts gaat. Laat met je foto zien welke kant je opgaat! Houd de camera goed stil als je foto's maakt, anders worden ze natuurlijk niet mooi scherp!

Als je weer terug bent op school ga je de foto's uitprinten (vraag hierbij de hulp van je juf of meester als dat nodig is). Dan leg je ze op volgorde van boven naar beneden. Je draait de foto's om en plakt ze aan de achterkant met plakband aan elkaar vast. Je hebt nu een harmonica boekje dat je in elkaar kunt vouwen! Iedereen kan nu door goed naar de foto's in je boekje te kijken dezelfde wandeling maken als die jij gemaakt hebt!

TIP: Als je je boekje er helemaal 'echt' uit wilt laten zien kun je aan de eerste foto nog een zelfbedachte tekst toevoegen. 'Een wandeling naar de fabriek, door Klaas en Marianne' om maar iets te noemen... Dit doe je bijvoorbeeld in Photoshop of Paint, vraag de leerkracht om je daarbij te helpen.

Je kunt ook er ook een moeilijke speurtocht met opdrachten van maken! Je maakt dan weer alleen een foto als je van looprichting verandert, maar bovendien laat je op de foto niet alles zien wat er te zien is. Als je bijvoorbeeld de hoek omgaat en langs de bakker komt, maak je een foto van een krentenbol die in de etalage ligt! Misschien heeft het eerste huis om de hoek een bijzonder naambordje. Of hangt er een felrode prullenbak aan de muur. Je kunt het zo moeilijk maken als je zelf wilt! Gebruik je fantasie! Als opdracht kun je bijvoorbeeld vragen hoeveel een krentenbol kost, welk huisnummer er bij het naambordje hoort en wat voor een sticker er op de prullenbak te zien is.... Misschien staat er een sticker op van een café of discotheek. Wat is het telefoonnummer dat erbij staat?

Voor de rest maak je het boekje op dezelfde manier als hierboven is beschreven. Je kunt ook weer de vragen en opdrachten die je hebt bedacht op de foto zetten met Photoshop of Paint.

Maak een foto-puzzel

In deze opdracht gaan we een leuke foto-puzzel maken! Bijvoorbeeld van je eigen groep of klas. Als je een foto-puzzel van je groep wilt maken, moet je eerst alle leerlingen die op de foto moeten zo bij elkaar te plaatsen dat ze inderdaad op de foto passen! Het is handig om gebruik te maken van een tafel waar leerlingen op gaan zitten. Voor de tafel kunnen dan andere leerlingen gaan staan en als het nodig is, kunnen daarvoor weer leerlingen gaan zitten op een stoel. Hieronder zie je een voorbeeld van hoe dat gaat:

Op deze foto zit alleen de meester op een stoel, maar er kunnen natuurlijk nog leerlingen naast. Als de foto leuk is geworden print je die uit op A4-formaat. Zorg dat je ook een stuk karton (of extra dik papier) hebt dat even groot is. Met potlood en liniaal strepen te trekken verdeel je het karton in gelijke stukken (vraag om hulp als je dat moeilijk vindt). Plak de foto op de andere kant van het karton (dus niet waar je de strepen hebt gezet). Nu kun je de foto langs de strepen aan de achterkant in stukken knippen. Je puzzel is klaar!

Je kunt op dezelfde manier van allerlei dingen een leuke puzzel maken. Van een oude machine in een fabriek, van de fabriek zelf, noem maar op...!

Er is ook nog een andere manier om een fotopuzzel te maken. Die kan je het beste gebruiken wanneer dat wat je wilt fotograferen zo groot is dat het niet op één foto past. In dat geval maak je meer fotootjes tegelijk, eigenlijk maak je er dan voor ieder puzzelstukje één. Kijk maar naar dit voorbeeld:

Ieder vierkantje in dit voorbeeld staat voor één foto. Het zijn er dus 12 geworden. Om er zeker van te zijn dat je van alle 12 foto's straks een mooi aansluitend geheel kunt maken, moet je ervoor zorgen dat op elk fotootje ook nog iets te zien is van het plaatje ernaast. Print de foto's uit en leg ze op volgorde naast elkaar. Je kunt nu heel precies wegnippen wat je op het vorige plaatje ook al hebt. Plak elk fotootje op een stuk karton of extra dik papier en knip dat bij totdat het even groot is als de foto. Je puzzel is klaar!

Maak je eigen krantenartikel/schoolkrant

Deze opdracht kun je heel goed samen doen met een vriendje of vriendinnetje. Je wordt een echte journalist! Je hebt een digitale camera nodig en pen en papier. Of... om het helemaal professioneel te maken, een cassette recorder en een leeg bandje of een minidisk.

De bedoeling is dat je aan een leuk verhaal over vroeger komt. Maak daarvoor een afspraak met bijvoorbeeld je opa of oma of een ander familie lid en vraag ze iets over vroeger te vertellen! Hoe zag de school eruit toen je oma er als kind rondliep? Of wat weet opa nog te vertellen over het werk? Zijn er ooit spannende dingen gebeurd in het dorp? Ze weten vast een hele hoop te vertellen over de tijd dat jij zelf nog niet bestond en alles anders was.... Schrijf de leukste dingen op en als je een cassette recorder hebt, neem je het gesprek natuurlijk op zodat je er later weer naar kunt luisteren. Maak er een mooi verhaal van! Misschien heeft je familielid wel een mooie foto van vroeger en mag je die lenen. Die kun je dan met behulp van een scanner in je verhaal zetten met een kleine uitleg erbij. Kijk maar eens naar dit voorbeeld:

Op de tennisclub... vroeger speelden we nog met houten rackets. Ook de kleding was heel anders, de mannen droegen bijvoorbeeld tijdens het spelen altijd een lange witte broek! Daar rechts op de grond zit je oma! Later heb ik je opa op deze club leren kennen....

En... natuurlijk maak je een foto van opa en oma of bij wie je ook bent. Ook dat fotootje kun je dan mooi ergens in je verhaal zetten (vraag je leerkracht of je vader of moeder om je te helpen als je daar zelf niet uit komt)! Van alle verzamelde verhalen kun je dan een prachtige schoolkrant maken die gaan over 'de verhalen van Doetinchem'!

Veel plezier!

Les 7: presentatie en afsluiting

Het project wordt afgesloten met een presentatie. De presentatie kan op verschillende manieren vorm gegeven worden:

- met alle groepen die aan het project hebben gewerkt tezamen. Bijvoorbeeld in een centrale ruimte op school. Alle groepen presenteren hetgeen zij gedurende het project hebben gedaan en gemaakt.
- met alle groepen van één bouw tezamen. In een centrale ruimte of één van de lokalen presenteren de groepen hetgeen zij hebben gedaan en gemaakt.
- iedere groep afzonderlijk. In het eigen lokaal presenteren de leerlingen aan elkaar wat zij gedaan en gemaakt hebben.

Wat kan de bovenbouw presenteren?

- Enkele worden afgesloten met een doeopdracht. De producten die deze opdrachten opleveren kunnen tentoongesteld worden.
- U kunt de leerlingen het product van de kunstzinnige les laten presenteren.
- U kunt de leerlingen een krant laten maken. In deze krant vertellen ze over het project: wat hebben ze geleerd, gezien, gedaan en dergelijke. Deze krant wordt aangevuld met beeldmateriaal (foto's, afbeeldingen, tekeningen).

Projectvarianten

Aalten

Ridder Derck van Lintelo is de hoofdpersoon. Derck leefde rond 1400 en woonde op het Walfort bij Bredevoort. Hoe word je ridder en wat doe je als ridder eigenlijk? En hoe kwam Derck in het klooster terecht?

contact: Educatieve commissie 'De Geschiedeniskoffer' - Cees Ruitenbeek
c.ruitenbeek@planet.nl

Dinxperlo

In de onderbouw vertellen we over de grens. Wat is het, waar loopt deze? In de midden- en bovenbouw staan de neven Maurits Prins en Maurits Prins centraal: de joodse eigenaren van de Deventer Tapijtfabriek. Wat is er met hen gebeurd?

contact: Grenslandmuseum - Hildegard Schouwenburg
info@grenslandmuseum.nl

Borculo

Herman Schepers is de laatste persoon die is geboren op de boerderij De Lebbenbrugge. Hoe zag het leven op de boerderij er rond 1900 uit? En wat heeft de in de Achterhoek zo bekende meester Heuvel voor de boerderij betekend?

contact: Boerderijmuseum De Lebbenbrugge - Henk Witvoet
info@lebbenbrugge.nl

Eibergen

Jappe de Berkelschipper voer met zijn zomp tussen Vreden en Zutphen. Hij vertelt over het belang van de rivier de Berkel voor de Achterhoek en speciaal voor het dorp Eibergen.

contact: Bibliotheek Eibergen - Sylvia Franck
Sylvia.Franck@oostachterhoek.nl

Ruurlo

Joost van Heeckeren leefde van 1546 tot 1619 en woonde op kasteel Ruurlo. Hoe ziet de stamboom van Joost eruit? Wat merkten de mensen in Ruurlo van de 80-jarige oorlog?

Informatie over Joost is te vinden op de website: www.joostvanheeckeren.weebly.com

contact: basisschool Rehoboth - Antoinet Goorhorst
juf.antoinet@rehobothruurlo.nl
Historische vereniging 'Old Reurle' - Arjen Gijssel
a.k.gijssel@zonnet.nl

Zelhem

Rond het jaar 800 stond er op de Vinkenkamp in Zelhem een boerderij. Hoe leefden de mensen hier? Ludger, de evangelieprediker, deed Zelhem in deze periode aan. Wie was hij en wat kwam hij in Zelhem doen?

contact: Museum Smedekinck - Gerry Olthof of Gerda Wassink
gerhar@kpnplanet.nl
hanengerda@arboris.nl

Doetinchem

Vandaag rijden er Syntus treinen en bussen door de Achterhoek. Stoker Jan en machinist Cor vertellen hoe het openbaar vervoer vroeger was in de Achterhoek.

contact: Openbaar Vervoer Museum - Kees Ooijevaar
ooijevaar@home.nl

Didam

De schutterij staat centraal in Didam. Wat zijn schutterijen? Hoe word je schutterskoning en wat doet de bieleman? Wat is een schuttersstuk en kan je er zelf een maken?

contact: Schuttersmuseum - Helga van Dijk
info@liemersmuseum.nl

's Heerenberg

De droom van meneer van Heek is het thema in 's Heerenberg. Hij had een bijzondere verzameling Middeleeuwse kunstvoorwerpen. Heb jij een verzameling?

contact: Kasteel Huis Bergh - Diane Visser
diane.visser@huisbergh.nl

Groenlo

In 1627 belegerde de prins van Oranje Groenlo. Het spannende verhaal van Bregje, Harmen en Lodevicus de marskramer laten die belegering weer tot leven komen. Het boek van Arend van Dam, 'Onder vuur', neemt de kinderen mee terug in de tijd.

contact: Stadsmuseum Groenlo - Willy Lansink
w.lansink@chello.nl

Lichtenvoorde

De naam van Lichtenvoorde is verbonden met de leer- en schoenenindustrie. Waarom heet de leerfabriek 'de stinkfabriek'? Hoe maak je leer en hoe worden daar schoenen van gemaakt? De leerlingen maken een tentoonstelling met hun eigen gepimpte schoenen.

contact: Bibliotheek Lichtenvoorde - Annita Oonk
annita.oonk@oostachterhoek.nl

Uift

Lang geleden stond er een kasteel in Uift. Maria van Nassau, de zus van Willem van Oranje, was een bewoonster van het kasteel. Wie was zij en waarom staat het kasteel er niet meer?

contact: Historische vereniging Gendringen - Gerrie van Hasselt
g.van.hasselt@hetnet.nl

Varsseveld

Voor de onderbouw staat de familie Hofs centraal. Zij gaf haar naam aan de museumboerderij 'De Hofshuus'. Hoe zag het leven op de boerderij er rond 1900 uit? In de bovenbouw staat de familie van Pallandt centraal. Wie waren zij en wat deden deze deftige mensen in Varsseveld?

contact: De Hofshuus - Ad Arentsen
ad-ar@wxs.nl

Winterswijk I

Dit verhaal gaat over de textielindustrie. Gerrit Jan Willink was de oprichter van de Tricot. Welke fabrieken waren er in Winterswijk en wat werd er gemaakt? Wat is er van de fabrieken overgebleven? Hoe is het straatbeeld van Winterswijk in de loop van de 20e eeuw veranderd?

contact: Museum Freriks - Paul Puntman
info@freriks.nl

Winterswijk II

De schilder Piet Mondriaan is wereldberoemd. Hij woonde in Amsterdam, Parijs en New York. In zijn jeugd woonde Piet in Winterswijk. Hoe zag Winterswijk er uit in zijn jeugd en wat maakte hij voor schilderijen?

contact: Museum Freriks - Paul Puntman
info@freriks.nl

Staring

Het laatste verhaal van... vertelt over de Achterhoekse dichter Staring. Dit project is op meerdere plekken in de Achterhoek inzetbaar.

Kerdoelen

Behalve aan de kerndoelen 51, 52 en 56 wordt er aan de volgende kerndoelen gewerkt:

Nederlands

- Kerdoel 1: De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- Kerdoel 4: De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.
- Kerdoel 8: De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel en eventueel beeldende elementen en kleur.

Rekenen/wiskunde

- Kerdoel 32: De leerlingen leren eenvoudige meetkundige problemen op te lossen.
- Kerdoel 33: De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.

Oriëntatie op jezelf en de wereld, domein natuur en techniek

- Kerdoel 44: De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.

Kunstzinnige oriëntatie

- Kerdoel 54: De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

De tien tijdvakken van de Rooy¹

Volgens de commissie de Rooy moet het ontwikkelen van historisch besef centraal komen te staan in het geschiedenisonderwijs. Daarbij gaat het om een combinatie van kennis, inzicht en toepasbaarheid. Om dit te vergemakkelijken wordt de geschiedenis ingedeeld in tien tijdvakken. Van de basisschool tot de eindexamens in het voortgezet onderwijs komt er een samenhangend en doorlopend programma voor het geschiedenisonderwijs.

De commissie stelt voor in het nieuwe geschiedenisonderwijs het ontwikkelen van historisch besef centraal te stellen. Bij historisch besef gaat het niet om uitsluitend feitenkennis, maar staat de combinatie van kennis, inzicht en toepasbaarheid centraal. Chronologisch besef is hiervoor een voorwaarde. Om het historisch besef te bevorderen komt er voor alle onderwijsvormen een gemeenschappelijk kader dat de leerlingen kunnen gebruiken om personen, gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen historisch te plaatsen. Daarom stelt de commissie voor het geschiedenisonderwijs in te delen in tien overzichtelijke tijdvakken.

De tien tijdvakken worden in elke onderwijsvorm opnieuw aangeboden en telkens meer verdiept en uitgewerkt. De herhaling moet ervoor zorgen dat het chronologisch besef beter beklijft. Leerlingen moeten beschikken over kennis van de tijdvakken, die daarmee een oriënterende functie hebben. Met deze kennis leren zij ontwikkelingen in het juiste historisch perspectief te plaatsen.

De namen van de tijdvakken geven telkens twee kenmerkende aspecten van het tijdvak weer:

Tijd van	Periode	Jaartal
Jagers en Boeren	prehistorie	tot 3000 v. Chr.
Grieken en Romeinen	oudheid	3000 v. Chr. tot 500 n. Chr.
Monniken en Ridders	vroege middeleeuwen	500 tot 1000
Steden en Staten	hoge en late middeleeuwen	1000 tot 1500
Ontdekkers en Hervormers	renaissance/reformatie	1500 tot 1600
Regenten en Vorsten	Gouden Eeuw	1600 tot 1700
Pruiken en Revoluties	verlichting	1700 tot 1800
Burgers en Stoommachines	industrialisatie	1800 tot 1900
De wereldoorlogen	eerste helft twintigste eeuw	1900 tot 1950
Televisie en Computer	tweede helft twintigste eeuw	1950 tot heden

¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Leerstijlen van Kolb

Iedereen heeft een persoonlijke leerstijl, dat wil zeggen: een manier van omgaan met leerstof en leeractiviteiten. Er zijn verschillende modellen om leerstijlen in kaart te brengen. Het model van Kolb maakt onderscheid tussen vier fasen van het leerproces:

- Concreet ervaren ('sensing/feeling')
- Waarnemen en overdenken ('watching')
- Analyseren en abstract denken ('thinking')
- Actief experimenteren ('doing')

Kolb stelt dat mensen een voorkeursstijl hebben, waarmee ze het liefst beginnen en waaraan ze de meeste tijd besteden. Maar het is belangrijk alle fasen van het leerproces te doorlopen, omdat ze essentieel zijn voor effectief leren. Kolb pleit er daarom voor dat je extra aandacht besteedt aan de leeractiviteiten waarin je je minder goed thuis voelt.

Deze vier fasen volgen logisch op elkaar: als je iets meemaakt (ervaring) is het belangrijk daarna je ervaringen te overdenken (reflectie) en te veralgemeniseren (begripsvorming). Je kan dan een aanpak bedenken waarmee je een overeenkomstige gebeurtenis tegemoet kan treden (experimenteren). Als je die nieuwe aanpak, dat geleerde gedrag, daadwerkelijk gebruikt doe je weer nieuwe ervaringen op (concrete ervaring) waarover je weer kan nadenken (reflectie), zodat je nieuwe inzichten krijgt (begripsvorming). De vier fasen herhalen zich volgens Kolb voortdurend in deze volgorde.

Het leerproces kan voorgesteld worden als een cyclisch proces van vier fasen die idealiter altijd in dezelfde volgorde (maar niet altijd vanuit hetzelfde beginpunt) worden doorlopen. Mensen hebben echter voorkeuren voor bepaalde fasen uit die cyclus: ze beginnen bij voorkeur in één bepaalde fase of besteden er de meeste tijd aan. Een mathematicus bijvoorbeeld zal veel tijd besteden aan abstracte begripsvorming, terwijl een bedrijfsleider zich eerder zal richten op het in de praktijk toetsen van ideeën.

Leerstijl	Kernwoorden	Leert het beste van...
Doener Accomoderen	Wat is er nieuw? Ik ben in voor alles in.	directe ervaring, dingen doen nieuwe ervaringen, het oplossen van problemen in het diepe gegooid worden met een uitdagende taak
Bezinner Divergeren	Ik wil hier graag even over nadenken	activiteiten waar ze de tijd krijgen en gestimuleerd worden (achteraf) na te denken over acties als de mogelijkheid wordt geboden eerst na te denken en dan pas te doen beslissingen nemen zonder limieten en tijdsduur
Denker Assimileren	Hoe is dat met elkaar gerelateerd?	gestructureerde situaties met duidelijke doelstellingen (congressen, colleges, boeken) als ze de tijd krijgen om relaties te kunnen leggen met kennis die ze al hebben situaties waar ze intellectueel uitgedaagd worden de kans krijgen vragen te stellen en de basismethodologie, logica etc. te achterhalen theoretische concepten, modellen en systemen
Beslisser Convergeren	Hoe kan ik dit toepassen in de praktijk?	activiteiten waar: een duidelijk verband is tussen leren en werken ze zich kunnen richten op praktische zaken ze technieken worden getoond met duidelijke praktische voorbeelden ze de kans krijgen dingen uit te proberen en te oefenen onder begeleiding van een expert

Achtergrondinformatie over het thema en de hoofdpersoon

Cor Oijevaar verzamelde alles wat met openbaar vervoer te maken heeft. Nu is zijn verzameling het Openbaar Vervoer Museum geworden. Het museum is in 1988 officieel geopend in Den Haag, in 1990 heropend in Borculo en staat nu in Doetinchem. Doetinchem wordt nog steeds gezien wordt als knooppunt van vervoer- en transportwegen binnen de Achterhoek en een deel van Gelderland.

Het verhaal van het openbaar vervoer

Het verhaal van het openbaar vervoer

Openbaar vervoer in Gelderland

In het midden van de 19^e eeuw was het in de Gelderse Achterhoek lastig om van de ene plaats naar de andere te komen. Er waren nauwelijks verharde wegen. Er waren een paar diligenciediensten die goederen en mensen over de hobbelige zandwegen vervoerden. Zo'n rit met de koets was alleen voor rijke mensen betaalbaar. Een rit tussen Doetinchem naar Dieren duurde ongeveer twee uur. En erg comfortabel was het niet.

diligence

De rivieren in de streek, de Oude IJssel en de Berkel, waren moeilijk bevaarbaar. Ook waren er nog geen spoorlijnen naar het gebied gelegd. Het was moeilijk om door de Achterhoek te reizen.

paardentram

Aanleg van tramwegen

Toen in 1881 de eerste stoomtramweg was aangelegd tussen Doetinchem en Dieren door de N.V. Geldersche Stoomtramweg Maatschappij was het eindelijk mogelijk om gemakkelijk van dorp naar stad te gaan. Tussen steeds meer dorpen werd een smalspoor aangelegd waar de tram overheen reed. Zo'n spoor was handig want de meeste wegen waren niet verhard en dus moeilijk begaanbaar. Door te rijden over rails had de tram daar geen last van.

stoomtram

De Gelderse Stoomtramweg Maatschappij had al gauw lijnen liggen door heel Gelderland. Met de paarden- en stoomtram was het voor iedereen mogelijk om door Gelderland te reizen. Ook waren er verbindingen op stations naar andere delen van Nederland.

Het aanleggen van een openbaar vervoer netwerk is een belangrijke ontwikkeling geweest. Over het spoor konden veel goederen tegelijk vervoerd worden. Het werd voor de mensen makkelijker om handel te drijven. Ook konden meer mensen in een andere plaats werken dan waar ze woonden.

stoomtrein

Opdracht

Welke vervoersmiddelen rijden er nog meer op rails?

Van paardentram naar elektrische tram

De eerste trams waren paardentrams. Paarden trokken de wagon over de rails. Door de uitvinding van de stoommachine kon men stoomtrams en -treinen maken. Een stoomtram is ongeveer hetzelfde als een stoomtrein. Het belangrijkste verschil is dat de tram op een smaller spoor rijdt. Hierdoor kan hij scherpere bochten maken. Ook rijdt de tram gewoon tussen het andere verkeer. Toen de elektriciteit was uitgevonden, maakten ze elektrische trams. Vanaf toen heette de Gelderse Stoomtramweg Maatschappij de Gelderse Tramweg Maatschappij. In 1957 rijdt de laatste tram tussen Dieren en Doetinchem. De bussen hebben het werk van de trams overgenomen.

Industrialisatie

De 19e eeuw is de tijd van de uitvindingen. In Nederland kwamen de eerste machines. Dat was mogelijk door de uitvinding van de stoommachine. Door die machine konden andere machines draaien om bijvoorbeeld garen te spinnen en stoffen te weven in een textielfabriek.

Door al die uitvindingen was het mogelijk fabrieken te bouwen met machines die het werk van de mensen overnamen: dit noem je de industriële revolutie.

Met de komst van de stoomtrein werd er in Nederland een spoornet aangelegd en dat was handig voor het vervoeren van alle materialen die nodig waren in de fabrieken. Niet alleen werd de stoomtrein in die tijd bedacht, ook de telegraaf en de telefoon zijn in die tijd uitgevonden. Ook reed de eerste auto in 1885 door de Nederlandse straten.

elektrische tram

bus

Opdracht:

Waarom was de ontwikkeling van het openbaar vervoer belangrijk voor de Achterhoek?

Bij de Gelderse Tramweg Maatschappij (GTM) werkten veel mensen. Er waren machinisten nodig om de trams te besturen. En conductrices verkochten de plaatsbewijzen. Zij waren te herkennen aan hun uniform.

In het hoofdkantoor in Doetinchem werkten mensen die de dienstregeling maakten. Een heel gepuzzel om goede aansluitingen te maken tussen de lijnen.

In de werkplaats onderhielden en repareerden vaklui de trams en - later - de bussen. Hier was veel vakkennis voor nodig.

Opdracht:

Stel je voor dat jij zou werken bij de GTM. Welk beroep heb jij dan?

Maak hiervan een tekening. En schrijf op waarom je hiervoor hebt gekozen.

Reisplanner

Opdracht:

Jullie gaan samen met de trein naar Amsterdam. Jullie gaan daar eerst een museum bezoeken en daarna winkelen. Om 12.00 uur wil je in het Rijksmuseum zijn. 's Avonds om 19.00 uur ben je weer thuis in Doetinchem.

Stippel de reis uit.

Via de website: www.ns.nl kun je de reis uitstippelen.

Hoe laat vertrekt de trein uit Doetinchem?

Moet je overstappen?

Hoe vaak?

Hoe laat vertrekt de volgende trein?

Op welk spoor moet je zijn?

Hoe laat kom je in Amsterdam aan? Op welk station?

Hoe kom je bij je bij het Rijksmuseum?

Hoe laat moet je de trein weer terug nemen om op tijd thuis te zijn?

Folder Superbus (TU Delft)

Toekomstdroom?

Superbus komt u ophalen, dicht bij uw huis, op het tijdstip dat u hem nodig hebt. Superbus rijdt, nadat hij de andere passagiers heeft opgehaald, naar de Superbaan en versnelt daar tot 250 km/u. Vage toekomstdromen? Volgens planning zal de eerste Superbus tijdens de opening van de Olympische Spelen in 2008 rijden.

Daarna volgen er meer Superbussen. Deze zullen uit de dan geldende innovaties worden opgebouwd. Superbus combineert de snelheid van een hogesnelheidslijn met de flexibiliteit van de auto.

OV: hoe het beter kan

Zorgeloos, op maat en comfortabel reizen, dat is wat we willen. Superbus bestelt u

waar en wanneer u dat wilt, bijvoorbeeld via sms. Zonder onderweg te stoppen, brengt Superbus u waar u wilt zijn. Ondertussen kijkt u naar buiten en geniet u van de snelheid en luxe, of zit u te werken. Dit allemaal tegen een tarief dat vergelijkbaar is met de prijs van het huidige openbaar vervoer. Het enige wat u zelf moet doen, is uitstappen...

Superbus als mondiale investering in Nederland

Superbus is een investering in een Nederlands product. Nederland kan dit product vervolgens wereldwijd aanbieden. De TU Delft daagt de politiek, het bedrijfsleven, en haar eigen studenten uit om in het Superbus-programma te participeren.

VEILIGHEID

Superbus is veilig. Door middel van radar-apparatuur kan hij meer dan 300 meter vooruit obstakels identificeren. Via het elektronische geleidingssysteem wordt hierop bliksemsnel geanticipeerd. Superbus stuurt om de obstakels heen en kan zeer krachtig remmen. Uiteraard kan de mens altijd onafhankelijk van het elektronische geleidingssysteem ingrijpen. Deze mens-machinecombinatie is een uit de lucht- en ruimtevaart afkomstig, veilig concept. Het wegdek van de Superbaan neemt in de zomer energie op en staat deze in de winter weer af. Hierdoor is de baan nooit glad en dus altijd veilig.

FLEXIBILITEIT

Reizigers vragen om flexibiliteit. Daarom zijn individuele vervoersoplossingen als de auto zo populair. Flexibiliteit is een cruciale succesfactor voor het toekomstige OV. Superbus wordt dan ook ontwikkeld rondom het thema flexibiliteit: via persoonlijke ICT-toepassingen kan de gebruiker het voertuig bestellen op het gewenste tijdstip en de gewenste plaats. Reist de klant liever alleen of met een beperkte groep, dan wordt zijn cabine volgens de persoonlijke wensen ingericht. Zo biedt Superbus maatwerk in het OV. Omdat Superbus ook buiten zijn Superbaan kan rijden, op de normale weg, is het voertuig flexibel in te passen in de bestaande infrastructuur.

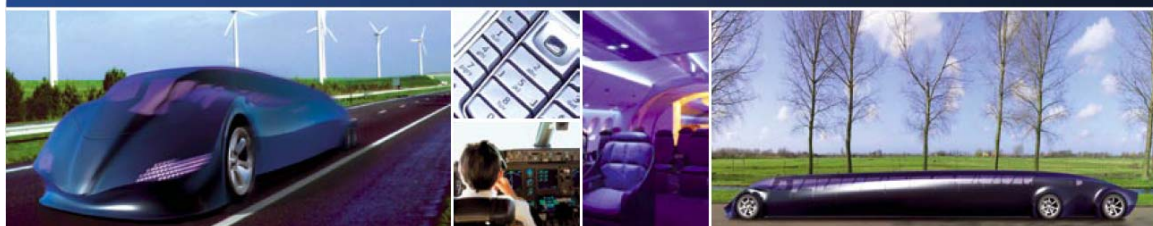
DUURZAAMHEID

Innovaties moeten duurzaam zijn. Onze toekomst hangt immers af van hoe wij omgaan met de aarde en het milieu. Superbus is een verzameling van innovaties die op duurzaamheid zijn gericht: elektrische aandrijving, accu's, lichtgewicht constructies met een lage weerstand en het gebruik van een duurzame, lichtgewicht infrastructuur. Het zijn voorbeelden van de innovaties die Superbus laten excelleren op het gebied van duurzaamheid. Een praktische vergelijking: Superbus verbruikt net zo veel energie bij 250 km/u als een normale bus bij 100 km/u...

COMFORT EN... EEN BELEVENIS

Het gevoel van de Concorde, zeppelin of Ferrari is dankzij Superbus voor iedereen bereikbaar. Reizen met Superbus is in de eerste plaats betaalbaar, maar is bovendien een ware sensatie. Dit komt onder meer door de pro-actieve vering, de snelheid, de ergonomische inrichting van het interieur en de persoonlijke multimedia-apparatuur in de cabine. De innovaties waar Superbus uit is opgebouwd is zijn van Formule 1-niveau. De ontwerper van Superbus is dr. Antonia Terzi. Zij is wetenschapper en was (als enige vrouw) chieft aerodynamicist van een van de F1-teams. Haar invloed zie je terug in het ontwerp. Ir. Joris Melkert (projectmanager) en prof. dr. Wubbo Ockels (general manager) geven samen met haar leiding aan het Superbus-ontwikkelingsprogramma.

Countdown to the future

Finaleliedje

DEZE LEUKE SCHOOL

TRADITIONAL

The musical score is written for a single melodic line in G major (one sharp) and 2/4 time. It features alternating parts for a Soloist and the Class (Klas). The lyrics are in Dutch and describe a school environment.

SOLO
 DE - ZE LEU - KE SCHOOL _ _ _
 DE - ZE LEU - KE SCHOOL _ _ _ STAAT IN DOE - TIN - CHEM _ _ _

KLAS
 STAAT IN DOE - TIN - CHEM _ _ _
 LE - REN WIT VEEL LE - REN WIT VEEL SPE - LEN WIT GRAAG SPE - LEN WIT GRAAG

SOLO
 LEER MAAR MEE _ _ _ LEER MAAR MEE _ _ _ O - VER DIT DOEP

KLAS
 O - VER DIT DOEP SPAN - NEN - DE VER - HA - LEN SPAN - NEN - DE VER - HA - LEN EN ZING MET ONS MEE _ _ _ EN

1.
 ZING MET ONS MEE _ _ _ EN LUIS TER MAAR EENS GOED _ _ _ EN LUIS TER MAAR EENS GOED _ _ _ HOE SPANNEND HET WEER WORDT HOE

2. KLAS
 SPAN - NEND HET WEER WORDT HO - REN ZE ONS NIET DAN MIS - SEN ZE WAT!!!

OOK DIT IS EEN ANTWOORD LIED. DE SOLIST (DOCENT OF GOEDE LEERLING) ZINGT VOOR, DE KLAS ZINGT NA.

ONDER CIJFER 1 WORDT ALLEEN DE EERSTE KEER GEZONGEN, BIJ DE DOUBBELOE PUNTEN HERHALEN VANAF HET BEGIN. DAN BIJ DE HERHALING NIET ONDER 1 MAAR ONDER 2 VERDER GAAN

BOOGIE WOOGIE

